

VAŽNOST EKSKURZIJA ZA PSIHOSOCIJALNI RAZVOJ UČENIKA

Marija Jović

Gradska knjižnica „Don Mihovil Pavlinović“, Republika Hrvatska

✉ e-mail: marijajovic2000@yahoo.com

SAŽETAK

Rad se bavi važnošću dobre komunikacije agencija koje organiziraju učeničke ekskurzije sa školama, odnosno učiteljima, koji potom komuniciraju sa učenicima, a koji na kraju prezentiraju putne aranžmane roditeljima.

Autorica tako uočava kako se eventualno odustajanje učenika od ekskurzija potom odražava na njihovo samopouzdanje te psihosocijalni razvoj.

Autorica navodi razloge odustajanja učenika i roditelja od ekskurzija, bilo da je riječ o preskupim aranžmanima ili nedovoljno dobroj komunikaciji agencija i nastavnika koji potom loše prezentiraju plan putovanja, uočavajući pri tome stvarne razloge onih koji odustaju od putovanja te se na svojevrsan način odcjepljuju od grupe i onih koji se odlučuju na ekskurziju.

Istraživanjem se došlo do zaključka i o potrebi postojanja jasne i dobre komunikacije turističkih djelatnika, PR stručnjaka zaduženih za agencijsku promidžbu te škola.

Ključne riječi: *ekskurzija, učenik, psihosocijalni razvoj, aranžmani, komunikacija*

UVOD

U radu će se pojasniti važnost uspješne komunikacije između učitelja, učenika i roditelja primijenjene na konkretnom primjeru učeničkih ekskurzija.

Opće je poznato kako je škola odgojna zajednica koja proizvodi znanje, vještinu i ljudskost, te povezuje učenika, učitelja, roditelja i ostale sudionike u radu škole. Dr. Viliam Glaser u knjizi „Svaki učenik može uspjeti“ upravo govori o tim odnosima. Naime, kad problematični učenici (ne moraju biti samo problematični, mogu na bilo koji drugi način biti različiti) vide da se i drugi, njima slični, dobro slažu s učiteljima, počnu ovako razmišljati: To je nešto što moram uzeti u obzir. Možda je i zabavnije od onog što činim sada. To čine tako što odbacuju ono što ja nazivam

okruženjem izvanjske kontrole, koje uništava odnos učenik – učitelj – razred, i primjenjuju teoriju izbora koja povezuje učitelje, učenike i roditelje (Glasser, 2001, p. 26). Odgojno djelovanje između učitelja, učenika i roditelja, ne može se uspješno odvijati ako se ne uspostavi dobra komunikacija koja je temelj uspješnih odnosa o odgojno-obrazovnom procesu.

U dobroj se komunikaciji upućuje poruka od jednog sugovornika (učitelja) prema drugom (učeniku). Loša komunikacija vodi do usamljenosti i udaljavanja od prijatelja, roditelja, učitelja, kao i do slabog uspjeha u školi. Ona često smanjuje samopoštovanje i samopouzdanje osobe. Loša komunikacija učitelja s učenikom može dovesti do naučene bespomoćnosti, povučenosti, osjećaja pobijeđenosti ili nedoraslosti.

U interesu je cijelog društva, kako navodi profesorica Guštin u svom članku o „Odgoju za zdrav život“, imati zdrave pojedince. Otuda nužnost postojanja globalnog plana djelovanja (Guštin, 1999, p. 129).

Govoreći o komunikaciji općenito (Vodopija, Vajs, 2010), u radu je primjenjujemo na konkretnom primjeru učeničkih ekskurzija. Ekskurzije su, naime, jedan poseban vid turizma. Prema Jadrešiću (2001, p. 126), sa stajališta udaljenosti i trajanja turističkog boravka govorimo o velikom (ferijalnom) i malom turizmu (s podvrstama: izletnički, vikend i ekskurzionizam) koji posebno utječu na socijalizaciju mladih osoba.

Odluku o tome gdje i kada se ide na „maturalac“, nakon ponuđenih agencijskih aranžmana, zajednički donose učitelji, učenici i roditelji. Upravo kvalitetna i otvorena komunikacija dovodi do ispravnih odluka. Bliža, a jednako zanimljiva mjesta biti će dostupnija većem broju učenika. S tim u vezi ne bi se trebao dogoditi problem odvajanja manjeg broja učenika od društva kojem pripadaju te samim tim prethodno nabrojani problemi.

Ljudi različitih životnih dobi sposobni su naučiti specifične komunikacijske vještine koje poboljšavaju interpersonalne odnose i povećavaju uspjeh u struci. Vještine u odnosima s ljudima predstavljaju kombinaciju dobrih interpersonalnih vještina (sposobnost suradnje s drugima) i intrapersonalnih vještina (sposobnost upravljanja vlastitim stavovima i emocijama). U današnjim modernim vremenima globalizacije (Mesić, 2006, p. 52) različite profesije međusobno se isprepleću i nadopunjuju. Stoga ističemo važnost dobre komunikacije. Upravo ove vještine u ljudima, u današnje vrijeme, ključan su element uspjeha u raznim profesionalnim područjima, a naročito su važne učiteljima, koji rade s izrazito osjetljivom populacijom ljudi/tinejdžera kojima odlazak na maturalna putovanja ostaje trajno u sjećanju te ih na svojevrsan način ta iskustva u određenom segmentu oblikuju dalje i kao ljude.

TEORIJSKI PRISTUP PROBLEMU

Razumijevanje sadržaja

Od posljedica uspješne komunikacije relativno je najlakše ostvariti razumijevanje sadržaja, odnosno postići da naša poruka bude nekome razumljiva. Teže je utjecati da se osoba s našom porukom složi, a najteže da postupa u skladu s njom. Učitelji u svom odgojno-obrazovnom radu ponekad više pažnje poklanjaju razumijevanju sadržaja.

Ukoliko dođe do takvih situacija, tada se manje pažnje obraća na to da li su učenici zadovoljni ili nisu, da li u nastavnoj komunikaciji razvijaju stavove i da li oplemenjuju međusobne odnose. Primjerice, ukoliko određenu aktivnost učenik doživljava kao nametnutu obavezu, radi se o otuđenoj aktivnosti koja ne može izazvati istinsko zadovoljstvo. Profesor Glaser tako koristi izraz izvanjska kontrola, jer je ona izravna suprotnost samokontroli. Ljudi koji je koriste ulažu sve svoje snage pokušavajući promijeniti druge, a vrlo malo napora u pokušaju do promijene sebe. Kada vaš tinejdžer učini nešto što ne želite da čini, vi tada trošite mnogo snage pokušavajući ga promijeniti – snage koja bi se mogla bolje utrošiti – u učenje novih načina kako postupati s njim (Glasser, 2002, p. 21).

Ovdje se dolazi do pitanja kojim se bavimo u radu, a to je nametanje u ovom slučaju određenih destinacija (Prica, Jelavić, 2009) učenicima koje i nisu prihvatljive, ali ih učitelji iz raznih razloga nameću djeci.

Važnu vještinu efikasne komunikacije učitelja čini upravo sposobnost „čitanja“ povratnih informacija koje šalju učenici tijekom razgovora i prilagođavanje sadržaja ili načina izvedbe na temelju dobivene povratne informacije od učenika. Ne čekajte da se problem pojavi! Počnite odmah primjenjivati povezujuće navike! (Glasser, 2002, p. 23), Filioca (Filliozat, 2011), Fril (Friel, 2001). I učeničke reakcije mogu učiteljima poslužiti kao važna povratna informacija te ih eventualno potaknuti na uvođenje promjena kojima će ostvariti bolju komunikaciju s njima, više ih motivirati na aktivno sudjelovanje u obrazovnom procesu kada će se bolje uklopiti te na kraju ostvariti dobre rezultate i u obrazovnom procesu.

Učitelji i roditelji zajedno

Učitelji imaju privilegij zajedno s roditeljima oblikovati djecu. U komunikaciji s roditeljima prilikom dogovaranja ekskurzija treba biti uvjerljiv, iskren, kratak i jasan i ne pretjerivati s uspoređivanjem. Profesor Mislav Ježić u svom članku o kulturološkim razmišljanjima, između ostalog, navodi kako se u Europi danas donekle mogu razlikovati centralizirane i regionalizirane države. One ne dobivaju uvijek svoj politički ili kulturološki izraz (Ježić, 1992, p. 13). Vlahović pak smatra

kako je turističko mjesto kompleksna, izdiferencirana i prostorno funkcionalna cjelina (Vlahović, 2003, p. 138).

Ovdje tako dolazimo opet do zaključka o važnosti jasne i dobre komunikacije isključivo za dobrobit djece.

METODOLOŠKI OKVIR ISTRAŽIVANJA

Predmet istraživanja

Menadžment u obrazovanju koji uključuje komunikaciju s učenicima, roditeljima i učiteljima je područje koje se snažno razvija. Utoliko je važnije da tri važne karike u obrazovnom procesu usvoje nove koncepte te shvate važnost dobre i jasne međusobne komunikacije. Ključne idejne odrednice rada u istraživanju bile su utemeljene na teorijskim istraživanjima bliske materije u svijetu.

Ciljevi i zadaci istraživanja

- Utvrditi kako se eventualno odustajanje učenika od ekskurzija odražava na njihovo samopouzdanje te psihosocijalni razvoj.
- Navesti razloge odustajanja učenika i roditelja od ekskurzija uočavajući pri tome stvarne razloge onih koji od putovanja odustaju te se na svojevrsan način odcjepljuju od grupe i onih koji se odlučuju na ekskurziju.

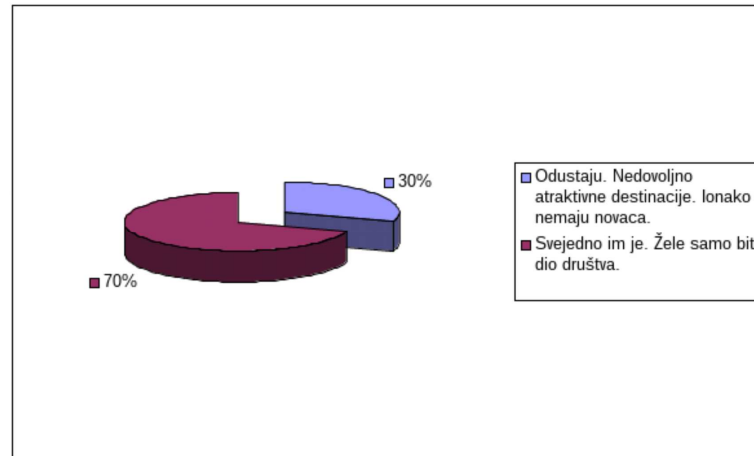
Uzorak istraživanja

U radu je odabrani uzorak obuhvatio učenike i njihove roditelje te učitelje iz Gimnazije „Dr. Mate Ujević“ Imotski iz tri razredna odjeljenja opće gimnazije. Ukupan broj ispitanih je 162; 75 učenika i isto toliko roditelja, te 12 učitelja. Podijeljeno je 50 kompleta istraživačkoga materijala, popunjeno je 45, što predstavlja 27.8% istraživane populacije.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je pokazalo u koliko posto slučajeva su se promijenili negativni stavovi prema odlasku na naturalno putovanje pojedinih učenika nakon razgovora s nastavnicima, odnosno koji su bili stvarni razlozi odustajanja od ili prihvatanja ekskurzija.

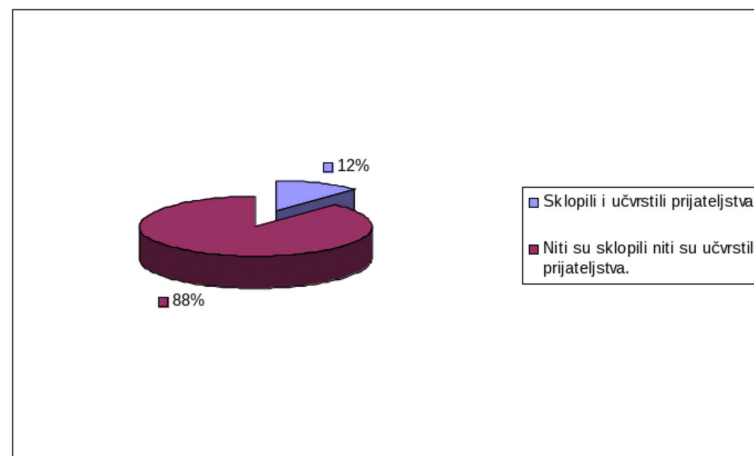
Većina onih učenika koji odustaju od ekskurzija čini to jer nemaju novaca, te im se ponuđene lokacije ne čine dovoljno atraktivnim. No velikom broju njih, ukoliko novac nije u pitanju je svejedno, gdje se ide. Važno im je biti dio društva. Stoga je pružanje povratnih informacija učenicima važna komunikacijska vještina

Grafikon 1. Razlozi odustajanja
(Izvor: Vlastito istraživanje)

koju bi učitelji svakako trebali savladati kako bi osigurali da taj proces unaprijedi zajednički rad i doprinos svakog učenika, a ne da im naštetiti.

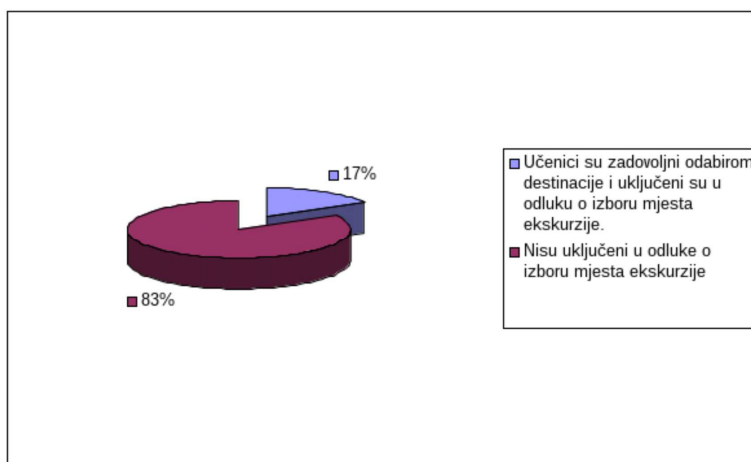
Iako na prvi pogled ne izgleda tako, pored oplemenjivanja životnog iskustva novim kulturama i krajevima, zajednička učenička putovanja, tzv. ekskurzije od izuzetne su važnosti za širenje i učvršćivanje prijateljstava i trajnijih životnih odnosa.

Grafikon 2. Ekskurzije učvršćuju i stvaraju prijateljstva
(Izvor: Vlastito istraživanje)

Odgojno-obrazovni proces možemo tako promatrati kao složen komunikacijski proces. U takvom procesu imamo informaciju, poruku koju ta informacija nosi u sebi i aktivnost osobe kojoj je informacija upućena. Informacija i interakcija u odgojno-obrazovnoj komunikaciji imaju specifičan smisao i mjesto u odnosu

prema drugim oblicima komuniciranja ljudi. Informacija kao važan element komunikacijskog lanca sadrži uvijek nešto novo, i to s gledišta učenika kojem je upućena. Zato je potrebno da se učenici aktivno uključe u komunikaciju (gdje žele putovati na naturalno putovanje), odnosno da se stvori bogata interakcija između njih u izvoru informacija.

Grafikon 3. Koliko su učenici uključeni, a koliko ne u izboru mjesta ekskurzije
(Izvor: Vlastito istraživanje)

Ponavljanja i česta upotreba neprimjerenih postupaka u komunikaciji može biti uzrok trajnom poremećaju nekog odnosa.

Istraživanjem se došlo do zaključka i o potrebi postojanja međuovisne povezanosti jasne i dobre komunikacije turističkih djelatnika, PR stručnjaka zaduženih za agencijsku promidžbu te škola.

Na kraju je svakako potrebno uvažavati želje i stavove onih zbog kojih učitelji te organizatori ekskurzija jesu tu, a to su učenici.

ZAKLJUČAK

Roditelje treba savjetovati, a nikada vrijeđati njihov način odgoja i njihovu osobnost. Treba ih promatrati kao važne partnere učitelja u procesima školskog napredovanja njihove djece, jer samo partnerski odnos između roditelja i učitelja podrazumijeva dijete u centru svake njihove aktivnosti.

Kako bi se ostvarila uspješna partnerska veza, roditeljima treba dati do znanja kako su dobrodošli u školu u svako doba te da komunikacija s njima počinje već s početkom školske godine. Na odluku o tome da li poslati dijete na ekskurziju ili ne, neće presudno utjecati nedostatak novca. Ukoliko iz kvalitetne komunikacije roditelji shvate koliko je upravo to putovanje važno za psiho-socijalni razvoj njihovog djeteta, lakše će se odlučiti na ovaj korak.

Agencije bi također u tom smjeru trebale djelovati (Čavlek, 1998). Pri sastavljanju aranžamana trebale bi veću pažnju posvetiti upravo navedenim elementima, a ne samo šturoj promidžbi određenih destinacija što je do sada bio slučaj.

Uspostavljanjem dvosmjerne komunikacije između učitelja, roditelja, a potom i agencija, osigurava se razmjena informacija i ideja o djetetovom napretku, uspjesima, ali i problemima, poteškoćama i izazovima. Učitelji mogu potaknuti stvarno partnerstvo s roditeljima tako da se zapitaju što bi od roditelja mogli naučiti o djeci, gledajući u njima svoje najvažnije savjetnike koji će im pomoći da bolje razumiju svako dijete.

Kad nastavnik/učitelj uspije napraviti u razredu klimu povjerenja i poštovanja koja će dozvoliti učenicima sudjelovanje u donošenju odluka, takva pedagoška praksa je onda pogodna za poticanje uvažavanja riječi učenika, kao i razvijanje osjećaja pripadanja grupi – razredu.

Činjenica da se mogu izraziti i da se njihova riječ sluša u zajednici kojoj pripadaju, čini jedan od osnovnih uvjeta u ostvarivanju prava.

LITERATURA

- [1] Čavlek, N. (1998). *Turoperateri i svjetski turizam*. Golden marketing: Zagreb.
- [2] Filliozat, I. (2011). *Nema savršena roditelja*. Oko tri ujutro: Zagreb.
- [3] Friel, J., Friel, L. (2001). *Sedam najvećih pogrešaka u odgoju djece*. Extrade: Rijeka.
- [4] Glasser, W. (2001). *Svaki učenik može uspjeti*. Alinea: Zagreb.
- [5] Glasser, W. (2002). *Nesretni tinejdžeri, način na koji roditelji i učitelji mogu doprijeti do njih*. Alinea: Zagreb.
- [6] Guštin, D. (1999). *Odgoj za zdrav život u funkciji prevencije ovisnosti, Ekologija korak bliže djetetu*. Zbornik radova stručno znanstvenog skupa, I. 1., str. 129–132.
- [7] Jadrešić, V. (2001). *Turizam*. Školska knjiga: Zagreb.
- [8] Ježić, M. (1992). *Nešto kulturoloških razmišljanja o regionalizmu u Hrvatskoj i Europi*. Društvena istraživanja, I. 1., str.13–24.
- [9] Mesić, M. (2006). *Multikulturalizam*. Školska knjiga: Zagreb.
- [10] Prica, I., Jelavić, Ž. (2009). *Destinacije čežnje, lokacije samoće: Uvidi u kulturu i razvojne mogućnosti hrvatskih otoka*. Hed: Zagreb.
- [11] Vlahović, D. (2003). *Maritimna turistička Hrvatska*. Ogranak Matice hrvatske Split: Split–Zagreb.

- [12] Vodopija, Š., Vajs, A. (2010). *Vještina slušanja u komunikaciji i medijaciji, priručnik i savjetnik za uspješnu komunikaciju*. Edicija erudita: Rijeka.

IMPORTANCE OF EXCURSIONS FOR PSYCHOSOCIAL DEVELOPMENT OF PUPILS

ABSTRACT

This paper addresses the importance of good communication between agencies which organize pupil tours and schools/teachers who then communicate with pupils and at the end present travel arrangements to parents.

Author than notices that giving up on excursions reflects on pupils' self-esteem and psychosocial development.

Author cites the reasons for giving up on excursions, weather the accent is on too expensive arrangements or lack of good communication between agencies and teachers, who then present travel plan badly, perceiving meanwhile true reasons of those which give up traveling and in a notable way break off from the group and those who decide to go on the excursion.

Through survey we also came to a conclusion that it is needed to establish unobstructed and good communication between tourism workers, PR experts accounted for agency's promotion and schools.

Key words: *excursion, pupil, psychosocial development, arrangements, communication*